

УДК: 378+58

О.Є. Дарбишева

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
вул. М.Кривоноса 2, м. Тернопіль, 46027, Україна

РОЛЬ НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВОЇ ПРАКТИКИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ В ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Реформування системи освіти у вищій школі України відповідно до принципу гуманізації передбачає методологічну переорієнтацію процесу навчання на формування професійних компетентностей та розвиток особистості студента. У зв'язку з цим, вища освіта сьогодення покликана забезпечувати підготовку вчителя, який має орієнтуватися на професійний і особистісний розвиток, творчу працю, і самореалізацію.

Важливою складовою професійної підготовки майбутніх вчителів біології є залучення до різноманітних форм дослідницької діяльності, однією з яких виступає навчально-польова практика з методики навчання біології. Ця діяльність є важливою органічною частиною навчального процесу з професійної підготовки студентів, що передбачає формування навичок застосування теоретичних знань на практиці, під час проведення позакласної, дослідницької і експериментальної роботи зі школярами. Це забезпечує реалізацію принципу практичної спрямованості навчання біології, зокрема, здійснення навчання через дослідництво.

Базою проведення навчально-практичних занять студентів хіміко-біологічного факультету є навчально-дослідна земельна ділянка агробіологічної лабораторії ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Зміст діяльності студентів на навчально-дослідній земельній ділянці з навчально-польової практики з методики навчання біології передбачає поглиблення і закріплення теоретичних знань, набутих студентами в процесі лекцій, лабораторно-практичних занять; формування навичок застосування знань на практиці, під час проведення позакласної, дослідницької і експериментальної роботи зі школярами на навчально-дослідній земельній ділянці; розвитку навичок майбутніх учителів щодо організації міжособистісної взаємодії учнів у процесі навчальної, дослідницької, суспільно-значимої діяльності; вдосконалення умінь використовувати фенологічні спостереження за об'єктами земельної ділянки і кутка живої природи для виконання курсових, дипломних робіт та підготовки наукових публікацій за результатами дослідження; підвищення практичної спрямованості навчання біології завдяки оволодінню технологією навчання як дослідництво; формування у студентів емоційно-ціннісного ставлення до

Біологічні дослідження. – 2013: матеріали IV наук.-практич. всеукр. конф., 16-18 квітня 2013 р. – Житомир, 2013.

об'єктів живої природи.

Студенти навчаються планувати і розподіляти територію шкільної навчально-дослідної земельної ділянки; складати сівозміну і ротаційну схему рослин польового, овочевого, колекційного та інших відділків навчально-дослідної земельної ділянки; проводити практичні заняття на навчально-дослідній земельній ділянці; розробляти методику постановки дослідів та проведення фенологічних спостережень за дослідними об'єктами; розробляти екскурсії з учнями в природу, на шкільну навчально-дослідну земельну ділянку і сільськогосподарське виробництво; організувати літню навчально-виробничу практику учнів з біології; презентувати результати дослідницької роботи (слайди, проекти); організувати збір матеріалів для обладнання кабінету біології і забезпечення уроків роздатковим матеріалом; виготовляти наочні посібники, проводити виставки, конкурси, ярмарки за результатами проведення дослідів на земельній ділянці; реалізувати завдання екологічного, морально-етичного, естетичного виховання учнів під час роботи на навчально-дослідній земельній ділянці. Результати роботи записуються в зошиті для практичних робіт та щоденнику дослідницької роботи, на основі яких формуються узагальнені висновки.

Під час виконання індивідуальних завдань студенти мають змогу навчитись розраховувати ефективність вирощування рослин на навчально-дослідній ділянці з точки зору матеріальних, фізичних затрат і економічної вигоди. Крім цього, важливим є оволодіння методикою виготовлення наочних посібників, проведення виставок, конкурсів, ярмарок за результатами дослідів на земельній ділянці.

Таким чином, навчально-польова практика з методики навчання біології створює практичну і методичну базу для підготовки майбутнього вчителя-дослідника, що дає йому не лише змогу організувати дослідницьку роботу з учнями на науково-дослідній ділянці у школі, але й здійснювати проектну діяльність щодо пізнання як біологічних, так і педагогічних процесів.